

Thesauro Monachi - Der große dakische Goldfund aus dem Strei (1543)

Abstract:

Autoarea studiului, cunoscută prin insistențe sistematice asupra prelucrării aurului în Antichitate și în ceea ce privește arta dacică, vis-à-vis și de identificarea, autentificarea și valorizarea științifică a brățărilor dacice cu motivul spiralei, abordează de data aceasta legendarul depozit de monede antice (stateri de aur cu numele regelui trac Lysimachos și - într-un număr mai mic - așa-numiții kosoni, monede rare din aur, care apar aproape exclusiv în Dacia), descoperit în primăvara - vara anului 1543, pe malul râului Strei (torrent din Munții Șurianu). În sprijinul discursului său, cercetătoarea apelează la o serie de izvoare narrative interne și externe din secolele XVI-XVII, care oferă - în funcție de pregătirea intelectuală dar și de interesele pragmatice ale autorilor - informații asupra tezaurului descoperit în vadul Streiului (locație fixată și geografic de autoare). În acest sens se valorifică date și informații, nu o dată confuze ori contradictorii, oferite de pastorul Brașovului, Johannes Honterus (1498-1549), istoricul militar italian Ascanio Centorio degli Hortensii, istoricul, cartograful și medicul Wolfgang Lazius (1514-1565), senatorul vienez Stephan Scher, pastorul Johannes Verber din Buda, episcopul Gheorghe Martinuzzi (1482-1551), condotierul italian Giovanni Battista Castaldo (1493-1563), cronicarul Matthias Miles (1639-1686), Johannes Tröster, Johannes Mathesius 1504-1565) ș.a. Este punctat, în funcție de documentație, și momentul aducerii tezaurului de către niște țărani la Alba Iulia, spre valorificare, cât și stărnirea interesului maxim al Episcopului Martinuzzi și al lui Castaldo față de piesele din aur. După opinia autoarei, îngroparea comorii ar fi avut loc post quem 54 î. Chr., cantitatea de monede descoperită în vadul Streiului fiind depusă în apa râului ca ofrandă sacră. Din punct de vedere arheologic, tezaurul investigat aparține categoriei descoperirilor din râuri, nefiind lipsit de conotații sacrale, prin comparație cu depunerea tezaurului din Sargetia, căci ofrandele sacre, depuse la intrarea în Cealaltă Lume, serveau comunicării cu forțele care determinau viața oamenilor pe lumea terestră. Chiar dacă nu se cunoaște cauza depunerii tezaurului de la Strei, valoarea lui istorică, materială și spirituală este indiscutabilă, ceea ce ar trebui să determine viitoare abordări științifice.

Keywords: *tezaur monetar; legendă; Gheorghe Martinuzzi; surse istorice; ofrandă*